

.....
(pieczęć szkoły/placówki)

**STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH
w ZESPOLE SZKÓŁ EKONOMICZNO-CHEMICZNYCH
W TRZEBINI
(wersja skrócona)**

Podstawy prawne:

1. *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 oraz 535)*
2. *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. poz. 1870)*
3. *Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 1606)*
4. *Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 984 ze zm.)*
5. *Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 900)*
6. *Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1781)*
7. *Konwencja o prawach dziecka (Dz.U.1991 nr 120, poz. 526)*
8. *Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2012, poz. 1169)*

Obowiązują od dnia

Opracowanie:

1.
2.

Rozdział 1

Informacje ogólne

- I. Wprowadzenie.
- II. Słowniczek pojęć.

Rozdział 2

Standardy ochrony małoletnich

Rozdział 3

Zasady ochrony małoletnich przed krzywdzeniem

- I. Zasady bezpiecznych relacji uczniów i personelu szkoły.
- II. Zasady bezpiecznych relacji między uczniami. Zachowania niedozwolone uczniów.
- III. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internetu oraz ochrony uczniów przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z sieci.
- IV. Zasady ochrony wizerunku małoletniego.

Rozdział 4

Zasady i procedury podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego

- I. Zasady i procedury podejmowania w sytuacji podejrzenia stosowania lub stosowania przemocy domowej.
- II. Zasady i procedury postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia cyfrowego.
- III. Podmioty i organizacje realizujące działania na rzecz przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Rozdział 1

Informacje ogólne

I. Wprowadzenie.

Nowelizacja Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz.U. poz. 1606) określiła warunki skutecznej ochrony małoletnich przed różnymi formami przemocy. Wprowadzone zmiany wskazują na potrzebę opracowania jasnych i spójnych standardów postępowania w sytuacjach podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich. „Standardy ochrony małoletnich” są jednym z elementów systemowego rozwiązania ochrony małoletnich przed krzywdzeniem i stanowią formę zabezpieczenia ich praw. Należy je traktować jako jedno z narzędzi wzmacniających i ułatwiających skuteczniejszą ochronę uczniów przed krzywdzeniem.

W konstruowaniu „Standardów ochrony małoletnich” przyjęto następujące założenia:

- w szkole nie są zatrudniane osoby mogące zagrażać bezpieczeństwu małoletnich,
- wszyscy pracownicy potrafią zdiagnozować symptomy krzywdzenia małoletniego oraz podejmować interwencje w przypadku podejrzenia, że małoletni jest ofiarą przemocy w szkole lub przemocy domowej,
- podejmowane w szkole postępowania nie mogą naruszać praw dziecka, praw człowieka, praw ucznia oraz bezpieczeństwa danych osobowych,
- małoletni wiedzą, jak unikać zagrożeń w kontaktach z dorosłymi i rówieśnikami oraz do kogo zwracać się o pomoc w sytuacjach dla nich trudnych,
- rodzice poszerzają wiedzę i umiejętności o metodach wychowania dziecka bez stosowania przemocy oraz potrafią je uczyć zasad bezpieczeństwa.

Ponadto przyjęto, że:

- prowadzone w szkole postępowanie na wypadek krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletnich jest zorganizowane w sposób zapewniający im skuteczną ochronę,
- działania podejmowane w ramach ochrony małoletnich przed krzywdzeniem są dokumentowane oraz monitorowane i poddawane okresowej weryfikacji przy udziale wszystkich zainteresowanych podmiotów.

Uwzględniając powyższe założenia niniejszy dokument określa zatem standardy ochrony małoletnich, stanowiące zbiór zasad i procedur postępowania w sytuacjach zagrożenia ich bezpieczeństwa. Jego najważniejszym celem jest ochrona małoletnich przed różnymi formami przemocy oraz budowanie bezpiecznego i przyjaznego środowiska w szkole.

II. Słowniczek pojęć.

Ileć w dokumencie jest mowa o:

1. *dokumencie* – należy przez to rozumieć „Standardy ochrony małoletnich”;
2. *małoletnim (uczniu)* – należy przez to rozumieć każdą osobę do ukończenia 18 roku życia, uczęszczającą do szkoły;
3. *szkole* – należy przez to rozumieć Zespół Szkół Ekonomiczno-Chemicznych w Trzebini;
4. *personelu* – należy przez to rozumieć każdego pracownika szkoły bez względu na formę zatrudnienia, w tym wolontariuszy lub inne osoby, które z racji pełnionej funkcji lub zadań mają (nawet potencjalny) kontakt z małoletnimi;
5. *dyrektorze* – należy przez to rozumieć dyrektora szkoły;
6. *rodzicu* – należy przez to rozumieć przedstawiciela ustawowego małoletniego pozostającego pod jego władzą rodzicielską, jak również opiekuna prawnego, który ma za zadanie zastąpić małoletniemu rodziców, a także wypełnić wszystkie ciążące na nich obowiązki;
7. *osobie najbliższej* – należy przez to rozumieć osobę wstępną, rodzeństwo, a także inne osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie, a w przypadku jej braku – osobę pełnoletnią wskazaną przez małoletniego;
8. *przemocy fizycznej* – należy przez to rozumieć każde intencjonalne działanie sprawcy, mające na celu przekroczenie granicy ciała małoletniego;
9. *przemocy seksualnej* – należy przez to rozumieć zaangażowanie małoletniego w aktywność seksualną, której nie jest on lub ona w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, naruszającą prawo;
10. *przemocy psychicznej* – należy przez to rozumieć powtarzający się wzorec zachowań opiekuna lub skrajnie drastyczne wydarzenie (lub wydarzenia), które powodują u małoletniego poczucie, że jest nic niewarte, złe, niekochane, niechciane, zagrożone i że jego osoba ma jakąkolwiek wartość jedynie wtedy, gdy zaspokaja potrzeby innych;
11. *zaniechanie* – należy przez to rozumieć chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych małoletniego przez osoby zobowiązane do opieki, troski i ochrony zdrowia i/lub nierespektowanie podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju;
12. *przemocy domowej* – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a

także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą;

13. *osobie stosującej przemoc domową* – należy przez to rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej;
14. *świadku przemocy domowej* – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Rozdział 2

Standardy ochrony małoletnich

Standard I.

Uczniowie, rodzice i pracownicy szkoły znają „Standardy ochrony małoletnich”. Dokument jest dostępny i upowszechniany.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. Dokument „Standardy ochrony małoletnich” został opracowany, zgodnie z Ustawą z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. poz. 1606).
2. Zapoznano z nim personel szkoły, rodziców oraz uczniów.
3. Dokument wprowadzono do stosowania w szkole.
4. Dokument udostępniono na stronie internetowej szkoły: www.zsech.edu.pl oraz do wglądu w bibliotece szkolnej.
5. Dokument został udostępniony w dwóch wersjach: wersji pełnej oraz skróconej przeznaczonej dla małoletnich i zawierającej informacje dla nich istotne.
6. Informacje o treści dokumentu upowszechniane są wśród rodziców na zebraniach z rodzicami i podczas konsultacjach indywidualnych.
7. Informacje istotne dla małoletnich zawarte w dokumencie upowszechniane są w trakcie lekcji wychowawczych i podczas konsultacji indywidualnych.
8. Publikacja dokumentu spełnia wymogi Ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Standard II.

Personel współtworzy i gwarantuje bezpieczne i przyjazne środowisko w szkole.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. W szkole zatrudnia się personel po wcześniejszej weryfikacji w Krajowym Rejestrze Karnym, Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym, a w przypadku stanowisk pedagogicznych dodatkowo w Centralnym Rejestrze Orzeczeń Dyscyplinarnych. W przypadku zatrudnienia

obcokrajowców personel weryfikuje osobę w rejestrach karalności państw trzecich w zakresie określonych przestępstw (lub odpowiadających im czynów zabronionych w przepisach prawa obcego) lub w przypadkach prawem wskazanych poprzez oświadczenia o niekaralności.

2. Dyrektor określa organizację, stosowanie i dokumentowanie działań podejmowanych w ramach procedur zawartych w dokumencie.
3. Pracownicy szkoły są świadomi swoich praw oraz odpowiedzialności prawnej ciążyącej na nich za nieprzestrzeganie standardów ochrony małoletnich.
4. W szkole prowadzona jest systematyczna edukacja wszystkich pracowników z zakresu ochrony uczniów przed krzywdzeniem, a w szczególności:
 - 4.1. rozpoznawania symptomów krzywdzenia uczniów;
 - 4.2. procedur interwencji w przypadku krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia, a także posiadania informacji o krzywdzeniu ucznia;
 - 4.3. dokumentowania podejmowanych działań związanych z ochroną małoletnich;
 - 4.4. znajomości praw dziecka, praw człowieka i praw ucznia oraz zasad bezpiecznego przetwarzania udostępnionych danych osobowych;
 - 4.5. odpowiedzialności prawnej za zdrowie i życie powierzonych ich opiece małoletnich;
 - 4.6. procedury „Niebieskie Karty”;
 - 4.7. bezpieczeństwa relacji całego personelu z uczniami, uwzględniającą wiedzę o zachowaniach pożądanych i niedozwolonych w kontaktach z uczniem.
5. W szkole prowadzi się systematyczną diagnozę czynników ryzyka i czynników chroniących poczucie bezpieczeństwa uczniów, w szczególności w obszarach:
 - 5.1. relacji między nauczycielami i uczniami,
 - 5.2. relacji między uczniami,
 - 5.3. poczucia bezpieczeństwa psychofizycznego, z uwzględnieniem zagrożeń środowiskowych,
 - 5.4. środowiska kształcenia (bezpieczeństwo emocjonalne na lekcjach, poszanowanie odmienności, równość i sprawiedliwość w przestrzeganiu zasad i regulaminów szkolnych, podmiotowe traktowanie uczniów).

Standard III.

Szkoła oferuje rodzicom informację oraz edukację w zakresie wychowania dzieci bez przemocy oraz ich ochrony przed krzywdzeniem i wykorzystywaniem.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. Na stronie internetowej szkoły znajduje się informacja, zawierająca dane kontaktowe placówek zapewniających pomoc i wsparcie w trudnych sytuacjach życiowych.

2. Wszyscy rodzice mają dostęp do obowiązujących w szkole „Standardów ochrony małoletnich” oraz znają procedury zgłaszania zagrożeń.
3. Rodzice są angażowani w działania szkoły prowadzone na rzecz ochrony małoletnich.
4. Szkoła umożliwia rodzicom poszerzanie wiedzy i umiejętności związanych z ochroną małoletniego przed zagrożeniami oraz z zakresu wychowania poprzez konsultacje indywidualne.

Standard IV.

Szkoła zapewnia uczniom równe traktowanie oraz przestrzeganie ich praw.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. Szkoła oferuje uczniom edukację w zakresie praw człowieka, praw dziecka i ucznia oraz ochrony przed zagrożeniami przemocą i wykorzystywaniem. W oddziałach odbywają się (na lekcjach wychowawczych i przedmiotach realizujących zagadnienia społeczne lub informatyczne):
 - 1.1. zajęcia na temat praw człowieka, praw dziecka, praw i obowiązków ucznia;
 - 1.2. zajęcia na temat ochrony przed przemocą oraz wykorzystywaniem;
 - 1.3. zajęcia z zakresu profilaktyki przemocy rówieśniczej;
 - 1.4. zajęcia na temat zagrożeń bezpieczeństwa w Internecie.
2. W każdym oddziale uczniowie zostali poinformowani, do kogo mają się zgłosić po pomoc i radę w przypadku krzywdzenia lub wykorzystywania.
3. W szkole dostępne są dla uczniów „Standardy ochrony małoletnich” w wersji pełnej i skróconej, zasady postępowania dla osób dotkniętych cyberprzemocą oraz informacje na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży.

Standard V.

Organizacja postępowania na wypadek krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletnich zapewnia skuteczną ochronę uczniom.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. Precyzyjnie określono procedury interwencji personelu w sytuacjach krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletniego, tj.
 - 1.1. przemocy rówieśniczej;
 - 1.2. przemocy domowej;
 - 1.3. niedozwolonych zachowań personelu wobec małoletnich;
 - 1.4. cyberprzemocy.
2. Postępowanie na wypadek krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia ucznia nie może naruszać jego godności, wolności, prawa do prywatności oraz nie może powodować szkody na jego

zdrowiu psychicznym lub fizycznym.

3. W szkole ustalone są zasady wsparcia małoletniego po ujawnieniu doznanej przez niego krzywdy.
4. W szkole wskazano osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o popełnieniu przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz osobę odpowiedzialną za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”.
5. W szkole wskazano osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenia mu wsparcia. Informacja o osobach przyjmujących zgłoszenia jest upowszechniona na stronie internetowej szkoły oraz na tablicy ogłoszeń w budynku szkolnym.
6. Podmioty postępowania uprawnione do przetwarzania danych osobowych uczestników postępowania w sprawach krzywdzenia małoletnich przestrzegają Polityki Bezpieczeństwa Przetwarzania Danych Osobowych, obowiązującej w szkole (RODO).

Standard VI.

W szkole wzmacniane jest poczucie bezpieczeństwa uczniów w obszarze relacji społecznych oraz ochrony przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z sieci.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. W szkole opracowano zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnimi a personelem.
2. W szkole określono wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone.
3. W szkole opracowano zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci internetowej oraz procedury ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci.
4. W szkole opracowano i wdrożono procedury ochrony małoletnich przed krzywdzeniem w sytuacjach: przemocy fizycznej, przemocy psychicznej, przemocy domowej, przemocy seksualnej, cyberprzemocy.
5. W szkole opracowano i wdrożono procedurę „Niebieskie Karty”.
6. Pracownicy szkoły realizują plan wsparcia ucznia po ujawnieniu doznanej przez niego krzywdy.

Standard VII.

Działania podejmowane w ramach ochrony małoletnich przed krzywdzeniem są dokumentowane.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. W szkole prowadzony jest rejestr spraw zgłaszanych i rozpatrywanych w związku z podejrzeniem lub krzywdzeniem małoletnich.

2. Osoby upoważnione do przyjmowania zgłoszeń związanych z krzywdzeniem uczniów składają oświadczenie o zachowaniu poufności i zobowiązanie są do zachowania bezpieczeństwa uzyskanych danych osobowych.
3. W procedurze „Niebieskie Karty” stosowane są wzory Kart „A” i „B” oraz kwestionariusze rozpoznania przemocy domowej.
4. Obiegu dokumentów w sprawach związanych z krzywdzeniem małoletnich określa Instrukcja Kancelaryjna.
5. Zasady przechowywania ujawnionych incydentów lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniemu jest zgodny z Instrukcją Archiwizacyjną.
6. Dokonuje się szacowania ryzyka naruszeń bezpieczeństwa danych osobowych oraz zasadności przyjętych technicznych i organizacyjnych środków ochrony.
7. Dla czynności przetwarzania danych osobowych szczególnej kategorii przetwarzania opracowano karty Rejestrów czynności przetwarzania.

Standard VIII.

Szkoła monitoruje i okresowo weryfikuje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi zasadami i procedurami ochrony małoletnich.

Wskaźniki realizacji standardu:

1. Przyjęte zasady i realizowane procedury ochrony uczniów są weryfikowane – przynajmniej raz na dwa lata.
2. Do weryfikacji szkolnej dokumentacji wykorzystywane są wnioski z kontroli „Standardów ochrony małoletnich” przez uprawnione do kontroli podmioty zewnętrzne.
3. Zasady monitoringu oraz termin, zakres i sposób kontroli określa dyrektor szkoły.

Rozdział 3

Zasady ochrony dzieci przed krzywdzeniem obowiązujące w szkole

I. Zasady bezpiecznych relacji uczniów i personelu szkoły.

1. Zasady ogólne.

Pracownicy dbają o bezpieczeństwo uczniów podczas pobytu w szkole.

Pracownicy wspierają uczniów w pokonywaniu trudności. Pomoc ta uwzględnia: umiejętności rozwojowe, możliwości wynikające z niepełnosprawności czy specjalnych potrzeb edukacyjnych.

Pracownicy podejmują działania wychowawcze mające na celu kształtowanie prawidłowych postaw – wyrażanie emocji w sposób niekrzywdzący innych, niwelowanie zachowań agresywnych,

promowanie zasad dobrego wychowania.

Zasady bezpiecznych relacji personelu z dziećmi obowiązują wszystkich pracowników, stażystów i wolontariuszy. Znajomość i zaakceptowanie zasad są potwierdzone podpisaniem oświadczenia.

2. Zasady komunikacji z uczniem.

Personel:

- a) W komunikacji z uczniami zachowuje spokój, cierpliwość i szacunek. Okazuje też zrozumienie dla trudności i problemów uczniów.
- b) Reaguje według zasad konstruktywnej komunikacji i właściwej reakcji na każde obraźliwe, niewłaściwe, dyskryminacyjne zachowanie lub słowa uczniów oraz na wszelkie formy zastraszania i nietolerancji wśród nich.
- c) Daje uczniowi prawo do odczuwania i mówienia o swoich emocjach, do wyrażania własnego zdania oraz prawo do bycia wysłuchanym.
- d) Nie zawstydzia, nie upokarza, nie lekceważy i nie obraża ucznia, nie obrzuca ucznia wyzwiskami, nie wyśmiewa i nie ośmiesza go.
- e) Nie wytyka błędów ucznia w sposób, który go rani.
- f) Nie grozi uczniowi, nie wyraża dezaprobaty wobec jego zachowania czy postępów w nauce w sposób uwłaczający godności i poczuciu własnej wartości ucznia.
- g) Słucha uważnie uczniów, udziela im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji.
- h) W procesie rozwiązywania konfliktu dba o komunikację dającą uczniowi poczucie bezpieczeństwa emocjonalnego i psychospołecznego, chroniącą go od poczucia, że rozwiązanie konfliktu jest dla niego krzywdzące i rodzi u ucznia poczucie niesprawiedliwości, zlekceważenia czy odrzucenia.
- i) Metody dyscyplinowania uczniów dobiera adekwatnie do ich wieku i poziomu rozwoju. Metody te nie mogą naruszać godności i nietykalności osobistej uczniów. Wyjaśnia uczniowi, za co i dlaczego został ukarany.
- j) Dostrzega i nagradza pozytywne zachowania ucznia.

3. Zakaz stosowania przemocy wobec dziecka w jakiejkolwiek formie, w tym nawiązywania relacji o charakterze seksualnym.

Personel:

- a) w kontaktach z uczniami nie łamie obowiązującego prawa, ustalonych norm i zasad. Nie dyskryminuje (ze względu na pochodzenie, poczucie tożsamości, wiek, płeć, status materialny, wygląd zewnętrzny, wiedzę i umiejętności);
- b) nie stosuje żadnej formy przemocy fizycznej wobec ucznia;

- c) nie stosuje żadnej formy przemocy psychicznej wobec ucznia, np. takiej jak:
- izolowanie, pomijanie,
 - stygmatyzowanie z powodu jego zdrowia, osiągnięć edukacyjnych, wyglądu, orientacji seksualnej, światopoglądu czy sytuacji majątkowej,
 - wyszydzanie, poniżanie, wyzywanie, grożenie, zastraszanie, obrażanie jego godności, stosowanie kar niewspółmiernych do win,
 - agresywne wypowiedzi, komentarze i ataki na czatach, komunikatorach i forach internetowych.;
 - umieszczanie obraźliwych, ośmieszających uczniów rysunków, zdjęć i filmów;
 - rozpowszechnianie wszelkich nieprawdziwych, poniżających uczniów materiałów,
 - cyberstalking – śledzenie w sieci poczynąń uczniów i upublicznianie ich;
- d) nie stosuje wypowiedzi o podtekście seksualnym, nie nawiązuje w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej w tym:
- komentarzy na temat ciała/wyglądu/ubioru z podtekstem seksualnym;
 - dyskryminujących komentarzy odnoszących się do płci,
 - wulgarnych lub niestosownych dowcipów i żartów,
 - nie pisze do uczniów wulgarnych lub dwuznacznych smsów, e-maili, wiadomości,
 - nie publikuje żadnych prywatnych zdjęć ani innych informacji o uczniach i ich rodzinach w osobistych mediach społecznościowych bez zgody zainteresowanych stron,
 - nie zamieszcza komentarzy i nie udostępnia zdjęć, w jakimkolwiek podtekście lub kontekście erotycznym, które mogłyby uczniom wyrządzić krzywdę,
- e) nie narusza nietykalności osobistej ucznia. Nie zachowuje się wobec ucznia w sposób niestosowny, np. nie obmacuje go, nie dotyka, nie głaszcze, nie poklepuje w sposób poufały, dwuznaczny;
- f) nie zmusza ucznia do odbycia jakiejkolwiek aktywności o charakterze seksualnym;
- g) nie prowokuje nieodpowiednich kontaktów z uczniami, np. nie angażuje się w takie aktywności jak łaskotanie, udawane walki czy brutalne zabawy fizyczne;
- h) zachowuje szczególną ostrożność wobec uczniów, którzy doświadczyli nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania. Jeżeli uczniowie ci dążyliby do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi, reaguje z wyczuciem, jednak stanowczo, a także pomaga dziecku zrozumieć znaczenie osobistych granic.
- i) równoważy potrzebę nadzoru z prawem uczniów do prywatności, np. nie należy wchodzić pod prysznic i do szatni na zajęciach wychowania fizycznego bez pozwolenia/poinformowania o tym uczniów;
- j) przy każdej rozmowie o charakterze indywidualnym, na życzenie ucznia zapewnia obecność innej osoby dorosłej lub innego dziecka.

- k) nadzoruje warunki wyjazdów i wycieczek, każdorazowo upewniając się, że warunki te są bezpieczne.

4. Zasady nawiązywania kontaktu z uczniami za pomocą kanałów służbowych i prywatnych w celach edukacyjnych lub wychowawczych.

Personel:

- a) kontaktując się z uczniem traktuje go podmiotowo;
- b) do kontaktów z uczniami wykorzystuje przede wszystkim kanały służbowe (dziennik elektroniczny, platforma szkoły na Teamsie);
- c) kontaktując się z uczniami się poprzez prywatne kanały komunikacji zachowuje szczególną ostrożność, pamiętając o zasadach zawartych w „Standardach ochrony małoletnich”;
- d) nie zaprasza uczniów do swojego mieszkania, nie spotyka się z nimi prywatnie poza godzinami pracy.
- e) utrzymując relacje towarzyskie lub rodzinne (jeśli uczniowie są osobami bliskimi lub znajomymi) pamięta o zachowaniu poufności wszystkich informacji dotyczących uczniów, rodziców uczniów oraz pracowników szkoły.

II. Zasady bezpiecznych relacji między uczniami. Zachowania niedozwolone uczniów.

1. Zasady ogólne.

Uczniowie mają prawo do przebywania w bezpiecznym środowisku. Nauczyciele i personel szkolny chronią uczniów i zapewniają im bezpieczeństwo.

Uczniowie mają obowiązek przestrzegania zasad i norm zachowania określonych w statucie szkoły.

Uczniowie uznają prawo innych uczniów do odmienności i zachowania tożsamości ze względu na: pochodzenie etniczne, geograficzne, narodowe, religię, status ekonomiczny, cechy rodzinne, wiek, płeć, orientację seksualną, cechy fizyczne, niepełnosprawność. Nie naruszają praw innych uczniów – nikogo nie dyskryminują ze względu na jakąkolwiek jego odmienną.

Uczniowie są zobowiązani do respektowania praw i wolności osobistych swoich kolegów i koleżanek, ich prawa do własnych poglądów, wyglądu i zachowania – w ramach społecznie przyjętych norm i wartości.

Kontakty między uczniami cechuje zachowanie przez nich wysokiej kultury osobistej; poprawny, wolny od wulgaryzmów język; kontrola swojego zachowania i emocji; wyrażanie sądów i opinii w spokojny sposób, który nikogo nie obraża i nie krzywdzi.

Uczniowie budują wzajemne relacje poprzez wzajemne zrozumienie oraz konstruktywne, bez użycia siły rozwiązywanie problemów i konfliktów między sobą. Akceptują i szanują siebie nawzajem.

Uczniowie nie mają prawa stosować z jakiegokolwiek powodu słownej, fizycznej i psychicznej

agresji i przemocy wobec innych uczniów. Bez względu na powód, agresja i przemoc fizyczna, słowna lub psychiczna wśród uczniów nigdy nie może być przez nich akceptowana lub usprawiedliwiona.

Uczniowie mają obowiązek przeciwstawiania się wszelkim przejawom brutalności i wulgarności oraz informowania pracowników szkoły o zaistniałych zagrożeniach. Jeśli uczeń jest świadkiem stosowania przez innego ucznia jakiegokolwiek formy agresji lub przemocy, ma obowiązek reagowania na nią, np.: pomaga ofierze, szuka pomocy u osoby dorosłej.

Wszyscy uczniowie znają obowiązujące w szkole procedury bezpieczeństwa – wiedzą, jak zachowywać się w sytuacjach, które zagrażają ich bezpieczeństwu lub bezpieczeństwa innych uczniów, gdzie i do kogo dorosłego mogą się w szkole zwrócić o pomoc.

Jeśli uczeń stał się ofiarą agresji lub przemocy, może uzyskać w szkole pomoc, zgodnie z obowiązującymi w niej procedurami.

2. Niedozwolone zachowania małoletnich w szkole.

2.1. Stosowanie agresji i przemocy wobec uczniów/innych osób:

a) agresji i przemocy fizycznej w różnych formach, np.:

- bicie/uderzenie/popychanie/kopanie/opluwanie,
- wymuszenia,
- napastowanie seksualne,
- fizyczne zaczepki,
- zmuszanie innej osoby do podejmowania niewłaściwych działań,
- rzucanie w kogoś przedmiotami;

b) agresji i przemocy słownej w różnych formach, np.:

- obelgi, wyzwiska,
- wyśmiewanie, drwienie, szydzenie z ofiary,
- plotki i obraźliwe żarty,
- groźby;

c) agresji i przemocy psychicznej w różnych formach, np.:

- poniżanie,
- wykluczanie, manipulowanie,
- wulgarne gesty,
- śledzenie, szpiegowanie,

- obraźliwe SMSy i MMSy, wiadomości na forach internetowych,
 - telefony i e-maile zawierające groźby, poniżające, wulgarne, zastraszające,
 - niszczenie, zabieranie rzeczy należących do ofiary,
 - straszenie,
 - szantażowanie.
- 2.2. Stwarzanie niebezpiecznych sytuacji w szkole, np. przynoszenie do szkoły ostrych narzędzi, innych niebezpiecznych przedmiotów i substancji, używanie ognia na terenie szkoły.
- 2.3. Nieuzasadnione, bez zgody nauczyciela opuszczanie sali lekcyjnej. Wagarowanie. Wyjście bez zezwolenia poza teren szkoły w trakcie przerwy lub lekcji.
- 2.4. Celowe nieprzestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas zajęć i zabaw organizowanych w szkole. Celowe zachowania zagrażające zdrowiu bądź życiu.
- 2.5. Niewłaściwe zachowanie podczas wycieczek szkolnych i przerw międzylekcyjnych.
- 2.6. Palenie papierosów, picie alkoholu.
- 2.7. Rozprowadzanie i stosowanie narkotyków i innych środków odurzających.
- 2.8. Używanie wulgaryzmów.
- 2.10. Celowe niszczenie własności innych osób oraz własności szkolnej.
- 2.11. Kradzież własności kolegów lub innych osób oraz własności szkolnej.
- 2.12. Wyłudzenie pieniędzy lub innych rzeczy od uczniów.
- 2.13. Rozwiązywanie w sposób siłowy konfliktów z innymi uczniami. Udział w bójce.
2. 14. Szykanowanie uczniów lub innych osób w szkole z powodu odmienności przekonań, religii, światopoglądu, płci, poczucia tożsamości, pochodzenia, statusu ekonomicznego i społecznego, niepełnosprawności, wyglądu.
- 2.15. Niereagowanie na niewłaściwe zachowania kolegów (bicie, wyzywanie, dokuczanie).
- 2.16. Znęcanie się (współudział w znęcaniu się nad kolegami, zorganizowana przemoc, zastraszanie).
- 2.17. Fotografowanie lub filmowanie zdarzeń z udziałem innych uczniów/osób bez ich zgody.
- 2.18. Upublicznianie materiałów i fotografii bez zgody obecnych na nich osób.
- 2.19. Stosowanie wobec uczniów/innych osób różnych form cyberprzemocy.

III. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internetu oraz ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z sieci.

Obowiązkiem prawnym szkoły jest takie wykorzystanie sieci, które będzie adekwatne do poziomu dojrzałości poznawczej i emocjonalno-społecznej ucznia oraz nie będzie mu szkodzić ani zagrażać

jego rozwojowi psychofizycznemu. Do potencjalnych zagrożeń płynących z użytkowania sieci należy zaliczyć:

- a). dostęp do treści niezgodnych z celami wychowania i edukacji (narkotyki, przemoc, pornografia, hazard),
- b). działalność innych użytkowników zagrażająca dobru dziecka,
- c). oprogramowanie umożliwiające śledzenie i pozyskanie danych osobowych użytkowników szkolnej sieci.

1. Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu.

- 1.1. Infrastruktura sieciowa szkoły umożliwia dostęp do Internetu, zarówno personelowi, jak i uczniom, w czasie zajęć i poza nimi.
- 1.2. Sieć jest monitorowana w taki sposób, aby możliwe było zidentyfikowanie sprawców ewentualnych nadużyć.
- 1.3. Rozwiązania organizacyjne na poziomie szkoły bazują na aktualnych standardach bezpieczeństwa.
- 1.4. Na wszystkich komputerach z dostępem do Internetu na terenie szkoły jest zainstalowane oraz systematycznie aktualizowane oprogramowanie antywirusowe, antyspamowe i firewall.
- 1.5. W szkole wyznaczony jest pracownik odpowiedzialny za bezpieczeństwo sieci.
Do jego obowiązków należy:
 - a) zabezpieczenie sieci internetowej placówki przed niebezpiecznymi treściami poprzez instalację i aktualizację odpowiedniego oprogramowania,
 - b) sprawdzanie czy na komputerach nie znajdują się niebezpieczne treści.
- 1.6. Każdy nauczyciel posiada indywidualny login i hasło do szkolnej sieci.
- 1.7. Na terenie szkoły dostęp ucznia do Internetu możliwy jest:
 - a) pod nadzorem nauczyciela na zajęciach komputerowych,
 - b) bez nadzoru nauczyciela – na przeznaczonych do tego komputerach, znajdujących się w bibliotece szkolnej.
- 1.8. Uczeń może korzystać z Internetu tylko na komputerze z zainstalowanym programem filtrującym treści.
- 1.9. Uczeń obsługuje sprzęt komputerowy zgodnie z regulaminami pracowni komputerowych oraz zaleceniami nauczyciela prowadzącego zajęcia.
- 1.10. Użytkownikowi komputera zabrania się:
 - a) instalowania oprogramowania oraz dokonywania zmian w konfiguracji oprogramowania zainstalowanego w systemie,
 - b) usuwania cudzych plików, odinstalowania programów, dekompletowania sprzętu.

2. Zasady korzystania z telefonów komórkowych i innych oraz innych urządzeń elektronicznych.
 - 2.1. Uczeń ma prawo korzystać na terenie szkoły z telefonu komórkowego oraz innych urządzeń elektronicznych zgodnie z ustalonymi w szkole zasadami.
 - 2.2. Przez pojęcie „telefon komórkowy” rozumie się także smartfon, urządzenie typu smartwatch, itp.
 - 2.3. Przez pojęcie „inne urządzenia elektroniczne” rozumie się także tablet, odtwarzacz muzyki, dyktafon, kamerę, aparat cyfrowy, itp.
 - 2.4. Uczniowie przynoszą do szkoły telefony komórkowe oraz inny sprzęt elektroniczny na własną odpowiedzialność, za zgodą i wiedzą rodziców.
 - 2.5. Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za zaginięcie lub zniszczenie czy kradzież sprzętu przynieszonego przez uczniów.
 - 2.6. Uczniowie nie mogą korzystać z telefonu komórkowego oraz innych urządzeń elektronicznych podczas zajęć edukacyjnych (w tym odbywających się poza budynkiem szkoły) i uroczystości szkolnych.
 - 2.7. Uczeń ma obowiązek wyłączyć lub wyciszyć telefon i schować go przed rozpoczęciem zajęć edukacyjnych.
 - 2.8. Telefony i inne urządzenia elektroniczne można wykorzystywać podczas zajęć lekcyjnych w celach dydaktycznych pod opieką oraz za zgodą nauczyciela prowadzącego zajęcia.
 - 2.9. Na terenie szkoły zakazuje się uczniom filmowania, fotografowania oraz utrwalania dźwięku na jakichkolwiek nośnikach cyfrowych bez wcześniejszego uzyskania zgody osoby nagrywanej lub fotografowanej. Niedopuszczalne jest nagrywanie lub fotografowanie sytuacji niezgodnych z powszechnie przyjętymi normami etycznymi i społecznymi oraz przesyłanie treści obrażających inne osoby.
 - 2.10. W przypadku naruszenia przez ucznia zasad używania telefonów komórkowych nauczyciel/wychowawca postępuje zgodnie z przyjętymi w statucie rozwiązaniami.
3. Zasady ochrony uczniów przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami z sieci.
 - 3.1. Szkoła ma obowiązek podejmować działania zabezpieczające uczniów przed łatwym dostępem do tych treści z sieci, które mogą zagrażać ich prawidłowemu rozwojowi.
 - 3.2. Pod pojęciem „treści szkodliwe i zagrożenia z sieci” rozumiane są:
 - a). treści szkodliwe, niedozwolone, nielegalne i niebezpieczne dla zdrowia (pornografia, treści obrazujące przemoc, promujące działania szkodliwe dla zdrowia i życia dzieci, popularyzujące ideologię faszystowską i działalność niezgodną z prawem, nawołujące do

samookaleczeń i samobójstw, korzystania z narkotyków);

b) treści stwarzające niebezpieczeństwo werbunku do organizacji nielegalnych i terrorystycznych;

c) różne formy cyberprzemocy, np. nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli.

3.3. Podstawowe działania zabezpieczające uczniów przed dostępem do treści szkodliwych i zagrożeń z sieci:

a) monitorowanie działania i aktualizowanie programu antywirusowego, zapory sieciowej; stosowanie filtrów antyspamowych,

b) edukacja medialna – dostarczanie uczniom wiedzy i umiejętności dotyczących posługiwania się technologią komunikacyjną,

c) prowadzenie działań profilaktycznych propagujących zasady bezpiecznego korzystania z sieci oraz uświadamiających zagrożenia płynące z użytkowania różnych technologii komunikacyjnych,

d) instalowanie aplikacji filtrujących na każdym komputerze, z których korzystają pracownicy i uczniowie,

e) podejmowanie interwencji w każdym przypadku ujawnienia lub podejrzenia cyberprzemocy lub ujawnienie niebezpiecznych treści, która obejmuje:

- ustalenie okoliczności zdarzenia;

- zabezpieczenie dowodów;

- poinformowanie o sytuacji rodziców uczniów – uczestników zdarzenia;

- objęcie pomocą poszkodowanego ucznia;

- podjęcie działań wobec agresorów, w tym zastosowania środków dyscyplinujących zgodnie z obowiązującym w szkole przepisami;

- powiadomienie policji, gdy sprawa jest poważna, zostało złamane prawo lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana;

f) określenie procedury wskazującej osoby w szkole, do których należy się zwrócić oraz działania, które należy podjąć w sytuacji znalezienia niebezpiecznych treści na komputerze lub zjawiska doświadczanej/zaobserwowanej cyberprzemocy - Rozdział 4 dokumentu.

IV. Zasady ochrony wizerunku małoletniego.

1. Szkoła uznając prawo małoletniego do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę jego wizerunku.

2. Wizerunek podlega ochronie na podstawie przepisów zawartych w Kodeksie cywilnym, w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych, a także na podstawie ustawy o ochronie danych osobowych (RODO) – jako tzw. dane szczególnej kategorii przetwarzania.
3. Upublicznianie wizerunku małoletniego, utrwalonego w jakiejkolwiek formie wymaga wyrażenia zgody osoby sprawującej władzę rodzicielską lub opiekę nad nim (wymóg art. 8 RODO).
4. Zgoda jest wyrażana w formie pisemnej.
5. Odpowiednie klauzury informacyjne o zasadach przetwarzania i przechowywania danych osobowych w postaci wizerunku małoletniego są dostępne na stronie szkoły www.zsech.edu.pl.
6. Pracownikowi szkoły nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku małoletniego na terenie instytucji bez pisemnej zgody rodzica.
7. Nauczyciel może wykorzystać w celach szkoleniowych lub edukacyjnych utrwalony materiał z udziałem małoletnich tylko z zachowaniem ich anonimowości oraz w sposób uniemożliwiający identyfikację ucznia za zgodą dyrektora szkoły.
8. Ochrona wizerunku małoletnich utrwalanych przez kamery monitoringu odbywa się na zasadach określonych w regulaminie monitoringu.
9. Regulamin monitoringu określa zasady udostępniania nagrań podmiotom zewnętrznym, w tym policji, służbom porządkowym oraz w sprawach wymagających wyjaśnień.

Rozdział 4

Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego

I. Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia stosowania lub stosowania przemocy domowej

1. Definicja przemocy domowej.
2. Rodzaje przemocy domowej i ich charakterystyka.
3. Rozpoznawanie przemocy wobec małoletniego.
4. Zgłaszanie podejrzenia stosowania przemocy domowej przez małoletniego będącego uczniem szkoły.
5. Zgłaszanie podejrzenia stosowania przemocy domowej przez pracownika szkoły.
6. Zgłaszanie podejrzenia stosowania przemocy domowej przez osobę spoza szkoły.
7. Wstępna diagnoza i ocena sytuacji małoletniego. Karta diagnozy.
8. Uzasadnienie do uruchamiania procedury „Niebieskie Karty”.

9. Procedura „Niebieskie Karty”.

10. Załączniki do procedury „Niebieskie Karty”

11. Zadania pracowników szkoły w sytuacjach podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego w formie przemocy domowej.

1. Definicja przemocy domowej.

Pod pojęciem „przemoc domowa” – należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej;

2. Rodzaje przemocy domowej i ich charakterystyka.

Przemoc fizyczna – to każde intencjonalne działanie sprawcy, mające na celu przekroczenie granicy ciała małoletniego. Często powoduje różnego rodzaju urazy.

Przemoc psychiczna – to powtarzający się wzorzec zachowań opiekuna lub skrajnie drastyczne wydarzenie (lub wydarzenia), które powodują u małoletniego poczucie, że jest nic nie wart, zły, niekochany, niechciany, zagrożony i że jego osoba ma jakąkolwiek wartość jedynie wtedy, gdy zaspokaja potrzeby innych.

Wyróżnia się sześć form maltretowania psychicznego:

- a) odtrącanie (werbalne i niewerbalne wrogie odrzucanie lub poniżanie),
- b) zastraszanie,
- c) wyzyskiwanie/przekupstwo,
- d) odmowa reakcji emocjonalnych (ignorowanie potrzeb małoletniego, nieokazywanie pozytywnych uczuć, brak emocji w interakcji z małoletnim),
- e) izolowanie (odmawianie małoletniemu kontaktów z rówieśnikami i dorosłymi),
- f) zaniedbywanie rozwoju umysłowego, nauki, zdrowia, opieki medycznej.

Krzywdzenie psychiczne to kategoria, w której najczęściej nie ma widocznych dowodów winy sprawcy. Występują natomiast u małoletniego objawy jako konsekwencja tego rodzaju przemocy.

Podstawowym narzędziem zatrzymania przemocy psychicznej jest praca z rodziną, która odbywać się może w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Przemoc seksualna – to zaangażowanie małoletniego w aktywność seksualną, której nie jest on lub ona w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, naruszająca prawo i obyczaje danego społeczeństwa. Z wykorzystywaniem seksualnym mamy do czynienia wtedy, gdy występuje ono pomiędzy dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem i innym dzieckiem, w sytuacji zależności, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w stosunku opieki, zależności, władzy. Celem takiej aktywności jest zaspokojenie potrzeb innej osoby.

Aktywność taka może obejmować:

- a) nakłanianie lub zmuszanie małoletniego do udziału w jakichkolwiek prawnie zabronionych czynnościach seksualnych,
- b) wykorzystywanie małoletniego do prostytucji lub innych nielegalnych praktyk seksualnych,
- c) wykorzystywanie małoletniego do produkcji materiałów pornograficznych.

Zaniedbywanie – to jedna z form krzywdzenia małoletniego polegająca na incydentalnym bądź chronicznym niezaspokajaniu jego potrzeb oraz nierespektowaniu podstawowych praw, powodująca zaburzenia jego zdrowia, a także generująca trudności rozwojowe.

3. Rozpoznawanie przemocy wobec małoletniego.

Rozpoznawanie przemocy odbywa się poprzez:

- a) ujawnienie przez małoletniego przemocy domowej,
- b) informacje od osoby będącej bezpośrednim świadkiem przemocy,
- c) analizę objawów krzywdzenia występujących u małoletniego,
- d) ocenę stopnia ryzyka wystąpienia przemocy w danej rodzinie.

W każdym przypadku informacje o przemocy wobec małoletniego wskazywane jako fakty, a nie domniemania, należy potraktować z pełną odpowiedzialnością i zareagować zgodnie z obowiązującymi zasadami wskazanymi w niniejszej procedurze. Pracownik nie dokonuje oceny wiarygodności podawanych informacji. Zobowiązany jest do zareagowania na taki sygnał.

4. Zgłaszanie podejrzenia stosowania przemocy domowej przez małoletniego będącego uczniem szkoły.

1. Każdy małoletni będący uczniem szkoły może zgłosić ustnie lub pisemnie, dowolnej osobie, do której ma zaufanie, będącej pracownikiem szkoły, fakt stosowania wobec niego przemocy domowej.
2. Zgłoszenie doznawanej krzywdy przez małoletniego może nastąpić w bezpośredniej rozmowie, SMS-em, drogą elektroniczną, telefoniczną lub inną dostępną, w każdym czasie.
3. W przypadku ucznia obcojęzycznego lub mającego trudności w mowie i piśmie, osoba, do której

zgłosił się małoletni, zapewnia pomoc w nawiązaniu komunikacji poprzez skorzystanie z pomocy osoby władającej językiem obcym lub zapewnia komunikację w innych formach.

4. Osoba, która powzięła informację od krzywdzonego ucznia podejmuje w pierwszej kolejności działania mające na celu zatrzymanie krzywdzenia dziecka. W przypadku zagrożenia życia dziecka, po przekazaniu informacji dyrektorowi, zawiadamia w trybie pilnym odpowiednie służby.

5. W przypadkach niewymagających podejmowania nagłych interwencji, osoba, która powzięła informację postępuje zgodnie ze szkolną procedurą.

5. Zgłaszanie przemocy domowej przez pracownika szkoły.

1. Każdy pracownik szkoły, który zauważy lub podejrzewa u ucznia symptomy krzywdzenia, jest zobowiązany zareagować – jeśli to konieczne udzielić pierwszej pomocy.

2. Pracownik w trybie pilnym przekazuje informację o zaobserwowanym zdarzeniu pedagogowi szkolnemu, a w przypadku jego nieobecności wychowawcy oddziału.

3. Pedagog szkolny jako osoba upoważniona do prowadzenia spraw związanych z przemocą wobec małoletnich wraz z osobą zgłaszającą wypełniają kartę zgłoszenia – załącznik 1.

6. Zgłaszanie podejrzenia stosowania przemocy domowej przez osobę spoza szkoły.

1. Osoba, która jest świadkiem stosowanej przemocy domowej wobec ucznia ma prawo do zgłoszenia w szkole podejrzenia stosowania przemocy domowej.

2. W celu zgłoszenia podejrzenia stosowania wobec małoletniego przemocy domowej w/w osoba jest obowiązana dokonać zgłoszenia bezpośredniego pedagogowi szkolnemu.

3. Gabinet pedagoga szkolnego znajduje się na II piętrze w gabinecie nr 74.

4. W trakcie rozmowy z pedagogiem szkolnym, osoba wskazuje na fakty, na podstawie których domniema o stosowaniu przemocy domowej wobec małoletniego.

5. Osoba zgłaszająca przemoc jest zobowiązana wylegitymować się dokumentem zawierającym fotografię oraz wskazać dane do kontaktu.

6. Zgłaszający przemoc domową jest informowany o zasadach przetwarzania jego danych osobowych udostępnionych pedagogowi oraz zasadach ich przetwarzania i bezpieczeństwa danych osobowych.

7. W przypadku zgłoszeń anonimowych, w tym telefonicznych do sekretariatu szkoły, pracownik sekretariatu sporządza notatkę z rozmowy telefonicznej.

8. Pracownik sekretariatu zawiadamia pedagoga szkolnego o anonimowym zgłoszeniu, dołączając notatkę z rozmowy telefonicznej ze zgłaszającym lub wydruk ze skrzynki elektronicznej szkoły.

9. W przypadkach anonimowych zgłoszeń stosowanie przemocy wobec małoletniego podlega analizie i zdiagnozowaniu.

10. Zarówno w przypadku zgłoszenia przez osobę z zewnątrz, jak i przyjęcia zgłoszenia przez

pracownika sekretariatu, pedagog szkolny wypełnia kartę zgłoszenia – załącznik 1.

11. Wypełnienie karty odbywa się – o ile to możliwe – w obecności osoby zgłaszającej lub pracownika sekretariatu.

12. W przypadku, gdy zgłaszana przemoc zagraża życiu lub zdrowiu małoletniemu, każda osoba pozyskująca taką wiedzę, jest obowiązana w trybie pilnym zawiadomić policję i poinformować o tym fakcie dyrektora.

7. Wstępna diagnoza i ocena sytuacji małoletniego. Karta diagnozy.

1. W każdym przypadku zgłoszenia krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia małoletniego zostaje powołany Szkolny Zespół Interwencyjny do wstępnego zdiagnozowania sytuacji ofiary, w szczególności, tzw. czynników ryzyka oraz danych świadczących o przemocy lub wykluczających ją: kto jest sprawcą krzywdzenia i w jakiej relacji pozostaje z małoletnim, jak często i od jak dawna małoletni jest krzywdzony, informacje o zachowaniach pozostałych członków rodziny wobec dziecka, relacjach jakie ma dziecko z osobą rodzica niekrzywdzącego, o osobach wspierających je, informacje o innych czynnikach towarzyszących przemocy (np. uzależnieniu od alkoholu rodziców).

2. W skład Szkolnego Zespołu Interwencyjnego wchodzi: pedagog szkolny jako przewodniczący, wychowawca oraz wicedyrektor wyznaczony przez dyrektora do uczestniczenia w postępowaniach związanych z krzywdzeniem małoletniego.

3. Zespół zostaje zwołany przez pedagoga szkolnego niezwłocznie po uzyskaniu zgłoszenia i wypełnieniu karty zgłoszenia.

4. Zaleca się, by Zespół przeprowadził rozmowę z osobą krzywdzoną i osobą zgłaszającą podejrzenie lub krzywdzenie małoletniego, a także z rodzicem „niekrzywdzącym”.

5. Rozmowę może przeprowadzić cały zespół, jak również poszczególni jego członkowie – w zależności od okoliczności danej sprawy.

6. Wstępną diagnozę przeprowadza się z wykorzystaniem Arkusza diagnostycznego oceny ryzyka stosowania przemocy domowej wobec małoletniego, będącym załącznikiem 3, a w przypadku zaniedbania – Kwestionariuszem diagnostycznym do oszacowania zaniedbania – załącznik 5.

7. W przypadku uwiarygodnienia podejrzenia stosowania przemocy lub stwierdzenia jej stosowania przez Szkolny Zespół Interwencyjny, pedagog szkolny wszczyna procedurę „Niebieskie Karty”.

8. W przypadku niewskazującym na wiarygodność zgłoszenia (pomówienie, konfabulacja, kłamstwo) – wychowawca klasy, pedagog szkolny i nauczyciele prowadzą wnikliwą obserwację małoletniego i w terminie 3 miesięcy od zgłoszenia ponownie w składzie, jak w pkt. 2 dokonują oceny sytuacji małoletniego.

9. Posiedzenie Szkolnego Zespołu Interwencyjnego podlega zaprotokółowaniu. Protokół, wraz z resztą dokumentacji jest przechowywany w gabinecie pedagoga, wraz z pozostałymi dokumentami

danej sprawy.

8. Uzasadnienie do uruchamiania procedury „Niebieskie Karty”.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz rozporządzenie w sprawie procedury „Niebieskie Karty” z jednej strony nakłada na pracowników oświaty obowiązek reagowania w każdej sytuacji podejrzenia przemocy wobec małoletniego. Z drugiej zaś daje możliwość skutecznej interdyscyplinarnej współpracy na rzecz pomocy i ochrony małoletniego i jego rodziny. Uruchamiając procedurę „Niebieskie Karty” pracownik oświaty otrzymuje możliwość udziału w grupie roboczej składającej się z przedstawicieli także innych służb. Są to: pracownik socjalny, policjant, przedstawiciel ochrony zdrowia, przedstawiciel komisji rozwiązywania problemów alkoholowych i opcjonalnie inni specjaliści, którzy znają sytuację rodzinną dziecka, np. przedstawiciel organizacji pozarządowej, kurator. Uczestnictwo w grupie roboczej daje pracownikowi oświaty możliwość:

- a) wymiany informacji na temat dziecka i jego rodziny z innymi profesjonalistami,
- b) podziału zadań mających na celu diagnozę sytuacji w rodzinie, ochronę dziecka i monitorowanie jego sytuacji między przedstawicielami poszczególnych służb,
- c) podejmowania decyzji o ewentualnej interwencji prawnej wspólnie z innymi profesjonalistami w grupie roboczej,
- d) wzajemnego wsparcia w pracy z dzieckiem i jego rodziną.

9. Procedura „Niebieskie Karty”.

Cel procedury

Celem procedury jest wskazanie zasad postępowania nauczycieli i dyrektora w przypadku stwierdzenia krzywdzenia lub uzasadnionego podejrzenia krzywdzenia małoletniego.

Zakres procedury i ogólne zasady jej stosowania

1. Procedura postępowania „Niebieskie Karty” obowiązuje wszystkich pracowników zatrudnionych w szkole.
2. Nadzór nad stosowaniem procedury sprawuje dyrektor.
3. Dyrektor udziela wsparcia i pomocy osobom bezpośrednio zaangażowanym w proces pomocy ofierze przemocy domowej, w tym prawnej i organizacyjnej.
4. Koordynatorem pomocy krzywdzonemu uczniowi jest pedagog szkolny.
5. W sytuacji prowadzenia dużej liczby przypadków lub ich złożoności i wielu działań, dyrektor może zadanie koordynacji kolejnych powierzyć innej osobie, przy czym nadal pozostają one w ogólnym rejestrze prowadzonym przez pedagoga.
6. Druki i formularze „Niebieskiej Karty – A” i „Niebieskiej Karty – B” znajdują się u pedagoga

szkolnego.

7. Rejestr wszczętych procedur „Niebieskie Karty” prowadzi pedagog szkolny.
8. Wgląd w dokumentację wszczętych procedur, poza pedagogiem szkolnym i członkami Szkolnego Zespołu Interwencyjnego, posiadają wyłącznie osoby upoważnione imiennie przez dyrektora.
9. Osoby upoważnione do wglądu w dokumentację wszczętych procedur „Niebieskie Karty” są zobowiązane do złożenia oświadczenia o zachowaniu poufności informacji i danych osobowych umieszczanych w dokumentach – Załącznik 2.
10. Dokumentację związaną ze wszczętymi procedurami „Niebieskiej Karty” prowadzi i przechowuje pedagog szkolny.
11. Po zakończeniu sprawy, pedagog szkolny przekazuje teczkę z dokumentacją do sekretariatu szkoły dla jej archiwizacji.
12. Archiwizacja dokumentacji odbywa się na zasadach określonych w Instrukcji Archiwalnej.

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty”

1. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje z chwilą wypełnienia formularza „Karty – A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec małoletniego lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy domowej.
2. Do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” nie jest wymagana zgoda osoby doznającej przemocy.
3. Do wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty” nie jest wymagany uprzedni kontakt z osobą stosującą przemoc domową ani obecność tej osoby w czasie wypełniania kwestionariusza.
4. Pedagog szkolny, wszczynając procedurę „Niebieskie Karty,” ma prawo wykorzystać informacje zawarte we wstępnej diagnozie oceny sytuacji małoletniego – załącznik 3, a także przeprowadzić rozmowę z małoletnim.
5. Rozmowę z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową, przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności tej osoby oraz zapewniających jej bezpieczeństwo.
6. Czynności w ramach procedury "Niebieskie Karty" przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego. W sytuacji, gdy to rodzice, opiekun prawny lub faktyczny są podejrzani o stosowanie przemocy wobec małoletniego, te czynności przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej (w rozumieniu art. 115 § 11 kk) czyli np. dziadków czy rodzeństwa (w miarę potrzeby/możliwości również w obecności psychologa).
7. Żaden z formularzy "Niebieskich Kart" nie wymaga podpisu osoby podejrzanej o doznawanie

czy stosowanie przemocy domowej.

8. Po wypełnieniu „Karty – A”, osoba dotknięta przemocą domową w rodzinie otrzymuje wypełniony formularz „Karty – B”.
9. Formularz „B” jest dokumentem dla osób pokrzywdzonych, zawierającym definicję przemocy, praw człowieka, informację o miejscach, gdzie można uzyskać pomoc.
10. Formularza „B” nie przekazuje się osobie podejrzanej o stosowanie przemocy domowej.
11. Wypełniony formularz – „Niebieska Karta – A” niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni od wszczęcia procedury, przekazuje się do zespołu interdyscyplinarnego.
12. Osobą upoważnioną do przekazania formularza jest pedagog szkolny. Pedagog zawiadamia dyrektora o podjętej decyzji i fakcie przekazania formularza do zespołu interdyscyplinarnego.
13. Wypełnienie formularza „A” nie zwalnia z obowiązku podjęcia działań interwencyjnych zapewniających bezpieczeństwo osobie doznającej przemocy.

II. Zasady i procedury postępowania w przypadku zagrożenia cyfrowego

1. Procedury postępowania nauczycieli i innych pracowników szkoły w przypadku podejrzenia lub zaistnienia „cyberprzemocy”.
2. Procedury postępowania w przypadku informacji o dostępie przez małoletniego do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych.
3. Procedury postępowania w przypadku naruszenia prywatności dotyczące nieodpowiedniego bądź niezgodnego z prawem wykorzystania danych osobowych lub wizerunku małoletniego.
4. Procedury postępowania w przypadku nawiązywania przez małoletnich niebezpiecznych kontaktów w Internecie – uwodzenie, zagrożenie pedofilią.
5. Procedury postępowania w przypadku informacji o sekstingu, prowokacyjnych zachowaniach i aktywności seksualnej w celu osiągnięcia dochodu przez małoletnich.

1. Procedury postępowania nauczycieli i innych pracowników szkoły w przypadku podejrzenia lub zaistnienia „cyberprzemocy”.

1.1. Ustalenie okoliczności zdarzenia

Zgłaszanie wypadków cyberprzemocy odbywa się według zasady: uczeń (ofiara cyberprzemocy) lub świadek cyberprzemocy informuje wychowawcę oddziału lub pedagoga szkolnego o wystąpieniu tego zjawiska. W tym pierwszym przypadku wychowawca niezwłocznie przekazuje tę informację pedagogowi. Pedagog wraz z dyrektorem dokonują analizy zdarzenia i planują dalsze kroki w postępowaniu. Ustalają okoliczności i możliwych świadków zdarzenia. Przeprowadzają rozmowy z ofiarą, świadkami oraz sprawcami incydentu, zachowując zasadę braku konfrontacji sprawcy z ofiarą.

1.2. Zabezpieczenie dowodów

W zabezpieczeniu dowodów powinien brać udział administrator sieci oraz nauczyciel informatyki. Dowody powinny być zapisane, zarejestrowane i zabezpieczone. Należy zanotować, kiedy otrzymano ich treść, adres mail, numer telefonu, adres strony internetowej na której pojawiły się szkodliwe treści. W przypadku telefonu komórkowego nie wolno kasować wiadomości. Należy zapisać SMS, zdjęcia, nagrania z dyktafonu i filmy. Komunikatory internetowe umożliwiają skorzystanie z archiwum wiadomości. Jeśli brak tej funkcji, zawartość rozmowy należy zapisać w edytorze tekstowym i wydrukować. Strona www umożliwia zapis widoku strony przez naciśnięcie klawisza CTRL i Print lub wykonanie PrintScreen'a i wydruku. E-mail należy zapisać lub wydrukować wraz z pełnymi nagłówkami i kodami oraz treścią wiadomości i załącznikami.

1.3. Działania wobec sprawcy cyberprzemocy

Jeśli sprawcą cyberprzemocy jest uczeń szkoły, pedagog szkolny powinien podjąć dalsze działania:

- a) przeprowadzić rozmowę z uczniem-sprawcą w celu ustalenia okoliczności zdarzenia, wspólnemu zastanowieniu się nad jego przyczynami oraz próbie rozwiązania sytuacji konfliktowej. Sprawca powinien dostać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że w szkole nie ma akceptacji dla jakichkolwiek form przemocy, także tej za pomocą nowoczesnych technologii. Należy omówić z uczniem skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach jakie zostaną wobec niego zastosowane. Sprawca powinien zostać zobowiązany do usunięcia szkodliwych materiałów z sieci. Ważne jest znalezienie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy. W przypadku kilku sprawców, rozmowa musi odbywać się z każdym osobno bez konfrontacji sprawcy z ofiarą;
- b) powiadomić rodziców sprawcy i omówić z nimi zachowanie dziecka. Rodzice sprawcy powinni być powiadomieni o zdarzeniu, zapoznani z dowodami i decyzją w sprawie dalszego postępowania oraz podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka. Należy opracować projekt kontraktu dla sprawcy, określającego zobowiązania ucznia, rodziców i przedstawicieli szkoły oraz konsekwencje nieprzestrzegania wymagań i terminów realizacji zadań zawartych w umowie;
- c) objąć sprawcę pomocą psychologiczno-pedagogiczną. Praca z uczniem powinna zmierzać w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu swojego postępowania, zmianie zachowania i postawy. Pomoc powinna być udzielona przez pedagoga szkolnego i wychowawcę. W przypadkach szczególnych należy ucznia skierować na dalsze badania specjalistyczne i terapię.

1.4. Środki dyscyplinarne wobec sprawcy

Należy stosować standardowe procedury przewidziane w statucie szkoły. Celem sankcji powinno być zatrzymanie przemocy, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, wzbudzenie w sprawcy refleksji na temat swojego zachowania oraz pokazanie całej społeczności szkolnej, że zjawisko cyberprzemocy nie będzie tolerowane i bezkarne. Podejmując decyzję o karze

należy brać pod uwagę: rozmiar i rangę szkody, czas trwania prześladowania, świadomość popełnionego czynu, motywację sprawcy, rodzaj rozpowszechnionego materiału.

1.5. Działania wobec ofiary cyberprzemocy:

- a) wsparcie psychiczne (ofiara każdego rodzaju przemocy potrzebuje zawsze wsparcia osoby dorosłej);
- b) podczas rozmowy z uczniem, który jest ofiarą cyberprzemocy, należy zapewnić go o tym, że postąpił właściwie zgłaszając zdarzenie. Należy powiedzieć mu, że rozumie się, w jak trudnej jest sytuacji i zapewnić go, że nikt nie ma prawa tak się wobec niego zachowywać. Ważne jest stanowcze zapewnienie, że szkoła nie będzie tolerowała aktów przemocy. Obserwując ucznia należy zwrócić uwagę na jego pozawerbalne zachowanie (poczucie winy, zażenowanie, smutek, wstyd);
- c) uczeń musi otrzymać poradę, jak ma się zachowywać, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa – nie utrzymywać kontaktów ze sprawcą, nie kasować dowodów. Ważna jest zmiana danych kontaktowych np. na komunikatorze, zmiana adresu email, a w szczególnie trudnych sytuacjach numeru telefonu (w porozumieniu z rodzicami);
- d) należy monitorować czy przeciw ofierze nie są wykonywane żadne akty rewanżu za zgłoszenie cyberprzemocy. Rodzice ucznia muszą być poinformowani o zdarzeniu i muszą dostać wsparcie i poradę za strony szkolnego pedagoga.

1.6. Ochrona świadków, którzy zgłaszają zdarzenie

Świadkowie muszą być objęci profesjonalną ochroną, a wszystkie działania powinny być realizowane, aby zapewnić bezpieczeństwo nie tylko ofierze, ale i świadkom cyberprzemocy. Ważne jest, aby w wyniku interwencji świadkowie nie byli narażeni na groźby ze strony sprawcy. Całe postępowanie powinno być prowadzone w sposób bardzo poufny i dyskretny. Podczas rozmowy pedagog powinien wzbudzić swoim zachowaniem zaufanie oraz poczucie bezpieczeństwa, wykazać zrozumienie i empatię. Należy powiedzieć uczniowi, że postąpił właściwie, że wymagało to od niego odwagi. Należy zapewnić ucznia – świadka cyberprzemocy o dyskrecji i nie ujawniać jego danych osobowych (chyba, że jest to na koniecznie na prośbę policji). Niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka za sprawcą oraz ostentacyjne wzywanie go z lekcji. Niewłaściwe działania mogą spowodować, że następnym razem nie będzie osoby, która zgłosi się jako świadek wydarzenia.

1.7. Notatka służbowa

Pedagog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Jeżeli rozmowa odbyła się w obecności innego nauczyciela lub pracownika szkoły powinien on również ją podpisać. Jeżeli zabezpieczono jakieś dowody, powinny być załączone do dokumentacji.

1.8. Zawiadomienie sądu rodzinnego i policji

Większość incydentów można załatwić w szkole. Jeśli rodzice odmawiają współpracy ze szkołą, a sprawca nie zaniechał dotychczasowego postępowania należy powiadomić policję lub sąd rodzinny. Gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki, a uczeń nie wykazuje poprawy zachowania zawiadomienie policji lub sądu rodzinnego jest konieczne.

W wypadku drastycznych aktów agresji z naruszeniem prawa dyrektor szkoły zgłasza ten fakt policji, która prowadzi dalsze działania.

2. Procedury postępowania nauczycieli i innych pracowników szkoły w przypadku podejrzenia dostępu małoletnich do treści szkodliwych, niepożądanych i nielegalnych.

2.1. Rodzaj zagrożenia objętego procedurą

Zagrożenie łatwym dostępem do treści szkodliwych, niedozwolonych, nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia (pornografia, treści obrazujące przemoc, promujące działania szkodliwe dla zdrowia i życia dzieci, popularyzujące ideologię faszystowską i działalność niezgodną z prawem, nawołujące do samookaleczeń i samobójstw, korzystania z narkotyków; niebezpieczeństwo werbunku dzieci i młodzieży do organizacji nielegalnych i terrorystycznych).

2.2. Sposób postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia

W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć znalezione dowody w formie elektronicznej (pliki z treściami niedozwolonymi, zapisy rozmów w komunikatorach, e-maile, zrzuty ekranu).

W przypadku udostępniania przez ucznia treści opisanych wcześniej jako szkodliwe nielegalne i niebezpieczne dla zdrowia należy przeprowadzić z nim rozmowę na temat jego postępowania i w jej trakcie uzmysłwić mu szkodliwość prowadzonych przez niego działań. Rozmowę taką przeprowadza wychowawca ucznia lub na jego prośbę pedagog szkolny.

2.3. Działania wobec ofiar zdarzenia

Uczniów – ofiary i świadków zdarzenia, począwszy od pierwszego etapu interwencji otacza się opieką psychologiczno-pedagogiczną.

Rozmowę z uczniem przeprowadza się z uwzględnieniem jego komfortu psychicznego, z poszanowaniem poufności i podmiotowości ucznia ze względu na fakt, iż kontakt z treściami nielegalnymi może mieć bardzo szkodliwy wpływ na jego psychikę. W trakcie rozmowy należy ustalić okoliczności uzyskania przez ofiarę dostępu do ww. treści.

Należy koniecznie powiadomić rodziców lub opiekunów prawnych ofiary o zdarzeniu i uzgodnić z nimi podejmowane działania i formy wsparcia dziecka. Działania szkoły w takich przypadkach powinna cechować poufność i empatia w kontaktach ze wszystkimi uczestnikami zdarzenia oraz osobami udzielającymi wsparcia.

W przypadku kontaktu małoletniego z treściami szkodliwymi należy dokładnie zbadać sposób, w jaki

do niego doszło. Poszukiwanie przez niego tego typu treści w sieci lub podsuwanie ich mu przez innych może być oznaką niepokojących incydentów ze świata rzeczywistego, np. kontaktów z osobami handlującymi narkotykami czy udziału w procesie rekrutacji do sekty lub innej niebezpiecznej grupy

2.4. Współpraca z policją, sądami rodzinnymi i placówkami specjalistycznymi

W przypadku naruszenia prawa, np. rozpowszechniania materiałów pornograficznych z udziałem nieletniego lub prób uwiedzenia małoletniego w wieku do 15 lat przez osobę dorosłą, dyrektor szkoły – w porozumieniu z rodzicami ucznia – niezwłocznie powiadamia policję.

Kontakt z treściami szkodliwymi lub niebezpiecznymi może wywołać potrzebę skorzystania przez ofiarę ze specjalistycznej opieki psychologicznej. Decyzja o takim kontakcie i skierowaniu na terapię musi zostać podjęta w porozumieniu z rodzicami ucznia.

3. Procedury postępowania nauczycieli i innych pracowników w przypadku naruszenia prywatności dotyczące nieodpowiedniego bądź niezgodnego z prawem wykorzystania danych osobowych lub wizerunku małoletniego.

3.1. Rodzaj zagrożenia objętego procedurą

Zagrożenie to polega na naruszeniu prywatności małoletniego poprzez nieodpowiednie lub niezgodne z prawem wykorzystanie jego danych osobowych lub wizerunku. Podszywanie się pod inną osobę, wykorzystywanie jej wizerunku lub danych osobowych w celu wyrządzenia jej szkody osobistej lub majątkowej jest w świetle polskiego prawa przestępstwem. Najczęstszymi formami wyłudzenia lub kradzieży danych jest przejęcie profilu na portalu społecznościowym w celu dyskredytacji lub naruszenia dobrego wizerunku ofiary, szantażowania, dokonania zakupów i innych transakcji finansowych. Często naruszenia prywatności łączy się z cyberprzemocą.

3.2. Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia

Gdy sprawcą jest uczeń – kolega ofiary ze szkoły czy oddziału – uczniowie powinni skontaktować się z dyrektorem szkoły, wychowawcą lub pedagogiem szkolnym.

W przypadku gdy do naruszenia prywatności poprzez kradzież, wyłudzenie danych osobowych wykorzystanie wizerunku małoletniego dochodzi ze strony dorosłych osób trzecich, rodzice powinni skontaktować się bezpośrednio z policją.

3.3. Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów

W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem działania – w formie elektronicznej (e-mail, zrzut ekranu oraz adres strony, na której udostępniony został wizerunek dziecka, konwersacja w komunikatorze, SMS).

W przypadku gdy dowody jasno wskazują na konkretnego sprawcę oraz potwierdzają, że sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej, zabezpiecza się je i przekazuje

policji. W przypadku znanego sprawcy, który jednak nie działał z powyższych pobudek, szkoła dąży do rozwiązania problemu w ramach działań wychowawczo-profilaktycznych uzgodnionych z rodzicami.

3.4. Działania wobec sprawców zdarzenia ze szkoły

Gdy sprawcą incydentu jest uczeń szkoły, należy wobec niego – w porozumieniu z rodzicami – podjąć działania wychowawcze, zmierzające do uświadomienia nieodpowiedniego i nielegalnego charakteru czynów, jakich dokonał. Jednym z elementów takich działań powinno być zadośćuczynienie osobie poszkodowanej. Celem tych działań powinno być nie tylko nabycie przez ucznia odpowiedniej wiedzy na temat wagi poszanowania prywatności w codziennym życiu, ale trwała zmiana jego postawy na prezentującą szacunek wobec cudzego wizerunku i prywatności.

Dyrekcja szkoły podejmuje decyzję w sprawie powiadomienia o incydencie policji, biorąc pod uwagę rodzaj czynu oraz wiek sprawcy, jego dotychczasowe zachowanie, postawę po odkryciu incydentu, opinie wychowawcy i pedagoga.

3.5. Działania wobec ofiar zdarzenia

Ofiarę incydentu należy otoczyć – w porozumieniu z rodzicami, opieką psychologiczno-pedagogiczną (jeśli jest taka potrzeba). Jeśli kradzież tożsamości bądź naruszenie dobrego imienia ofiary jest znane tylko jej i rodzicom, szkoła powinna zapewnić poufność działań, tak aby informacje narażające ofiarę na naruszenie wizerunku nie były rozpowszechniane.

3.6. Działania wobec świadków

Gdy kradzież tożsamości bądź naruszenie dobrego imienia ofiary jest znane szerszemu gronu uczniów szkoły, podejmuje się wobec nich działania wychowawcze, zwracające uwagę na negatywną ocenę narażania na uszczerbek wizerunku ucznia – koleżanki lub kolegi – oraz odpowiedzialność prawną.

4. Procedury postępowania w przypadku nawiązywania przez małoletnich niebezpiecznych kontaktów w Internecie – uwodzenie, zagrożenie pedofilią.

4.1. Rodzaj zagrożenia objętego procedurą

Zagrożenie obejmuje kontakt osoby dorosłej z małoletnią w celu zainicjowania znajomości prowadzących do wyłudzenia poufnych informacji, nawiązania kontaktów seksualnych, skłonienia dziecka do zachowań niebezpiecznych dla jego zdrowia i życia lub wyłudzenia własności (np. danych, pieniędzy, cennych przedmiotów rodzinnych).

4.2. Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia

Osoby zgłaszające problem kontaktują się w tym celu z pedagogiem szkolnym lub wychowawcą ucznia. W tym drugim przypadku wychowawca niezwłocznie przekazuje tę informację pedagogowi.

4.3. Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów

Jeśli jest to możliwe należy zidentyfikować i zabezpieczyć w szkole, w formie elektronicznej, dowody działania dorosłego sprawcy uwodzenia (zapisy rozmów w komunikatorach czy na portalach społecznościowych, zrzuty ekranowe, zdjęcia, wiadomości e-mail). Pedagog, po zebraniu informacji o zdarzeniu, przekazuje sprawę dyrektorowi, który bezzwłocznie zawiadamia policję.

4.4. Działania wobec ofiar zdarzenia

W każdym przypadku należy przede wszystkim zapewnić ofierze, opiekę psychologiczną i poczucie bezpieczeństwa. Wszelkie działania powinny być uzgadniane z rodzicami ucznia i inicjowane za ich zgodą.

4.5. Współpraca z policją i sądami rodzinnymi

W przypadkach naruszenia prawa – szczególnie w przypadku uwodzenia małoletniego do lat 15 – obowiązkiem szkoły jest powiadomienie policji lub sądu rodzinnego.

5. Procedury postępowania w przypadku informacji o sekstingu, prowokacyjnych zachowaniach i aktywności seksualnej w celu osiągnięcia dochodu przez małoletnich

5.1. Rodzaj zagrożenia objętego procedurą

Seksting to przesyłanie wiadomości drogą elektroniczną w formie wiadomości MMS lub z wykorzystaniem różnych aplikacji i komunikatorów albo publikowanie np. na portalach (społecznościowych) prywatnych treści, głównie zdjęć lub filmów, o kontekście seksualnym, erotycznym.

5.2. Przyjęcie zgłoszenia

W przypadku sekstingu zgłoszeń dokonują głównie rodzice lub opiekunowie prawni małoletniego – ofiary. Czasami informacja dociera do szkoły bezpośrednio od ucznia lub z grona bliskich znajomych dziecka. W rzadkich wypadkach nauczyciele i inni pracownicy szkoły sami identyfikują takie zdarzenia w sieci. Delikatny charakter sprawy, a także odpowiedzialność karna sprawcy, wymagają zachowania daleko posuniętej dyskrecji i profesjonalnej reakcji. Niekiedy zgłoszenia dokonują ofiary lub osoby je znające. Osobą uprawnioną do odbioru wszelkich tego typu zgłoszeń jest pedagog szkolny.

5.3. Opis okoliczności

Wyróżniamy 3 podstawowe rodzaje sekstingu, które skutkują koniecznością realizacji zmodyfikowanych procedur reagowania:

Rodzaj 1. Wymiana materiałów o charakterze seksualnym następuje tylko w ramach związku między dwojgiem rówieśników. Materiały nie uległy rozprzestrzenieniu dalej.

Rodzaj 2. Materiały o charakterze seksualnym zostały rozesłane większej liczbie osób, jednak nie dochodzi do cyberprzemocy na tym tle. Młodzież traktuje materiał jako formę wyrażenia siebie.

Rodzaj 3. Materiały zostały rozesłane większej liczbie osób (bez względu na intencje) i na tym tle

dochodzi do cyberprzemocy.

5.4. Identyfikacja sprawcy

Identyfikacja sprawcy będzie możliwa przede wszystkim dzięki zabezpieczeniu dowodów – przesyłanych zdjęć czy zrzutów ekranów portali, w których opublikowano zdjęcie(-a). W niektórych przypadkach seksting może nosić znamiona przestępstwa związanego z produkcją oraz rozpowszechnianiem materiałów pornograficznych z udziałem osoby małoletniej (poniżej 18. r.ż.), dlatego skrupulatność i wiarygodność dokumentacji ma duże znaczenie. Należy przy tym przestrzegać zasad dyskrecji, szczególnie w środowisku rówieśniczym ofiary.

5.5. Działania wobec sprawców zdarzenia ze szkoły

Zidentyfikowani małoletni sprawcy sekstingu winni zostać wezwani do pedagoga szkolnego. Podjęte działania zależą od rodzaju ujawnionego sekstingu:

Rodzaj 1. Istotne jest pouczenie sprawców zdarzenia, że tego typu zachowania mogą nieść dalekosiężne skutki, prowadzące niejednokrotnie do poważnej krzywdy.

Rodzaj 2. Niektóre tego typu materiały mogą zostać uznane za pornograficzne, w takim wypadku na dyrektora szkoły ciąży obowiązek zgłoszenia incydentu policji. Rozpowszechnianie materiałów pornograficznych z udziałem nieletnich jest przestępstwem ściganym z urzędu, dlatego też dyrektor jest zobowiązany do zgłoszenia incydentu policji i/ lub do sądu rodzinnego. Wszelkie działania wobec sprawców incydentu powinny być podejmowane w porozumieniu z ich rodzicami lub opiekunami prawnymi.

Rodzaj 3. W sytuacji zaistnienia znamion cyberprzemocy należy dodatkowo zastosować procedurę: cyberprzemoc.

5.6. Działania wobec ofiar zdarzenia

W razie upublicznienia przypadku sekstingu w środowisku rówieśniczym pierwszą reakcją szkoły i rodziców, oprócz dokumentacji dowodów, jest otoczenie opieką psychologiczno-pedagogiczną ofiary oraz zaproponowanie odpowiednich działań wychowawczych. Rozmowa na temat identyfikacji potencjalnego sprawcy powinna być realizowana z uwzględnieniem komfortu psychicznego małoletniego – ofiary sekstingu, z jego poszanowaniem.

5.7. Działania wobec świadków

Jeśli przypadek sekstingu zostanie upowszechniony w środowisku rówieśniczym, np. poprzez media społecznościowe, wśród uczniów, szkoła podejmuje działania wychowawcze, uświadamiające negatywne aspekty moralne sekstingu oraz narażanie się na dotkliwe kary osób, które go stosują.

III. Podmioty i organizacje realizujące działania na rzecz przeciwdziałaniu przemocy domowej.

WAŻNE

Prawo zabrania stosowania przemocy i krzywdzenia swoich bliskich. Jeżeli Ty lub ktoś z Twoich bliskich jest osobą doznającą przemocy domowej, nie wstydź się prosić o pomoc. Wezwij Policję, dzwoniąc na numer alarmowy 112. Prawo stoi po Twojej stronie!

Masz prawo do złożenia zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy domowej do Prokuratury, Policji lub Żandarmerii Wojskowej.

Możesz także zwrócić się po pomoc do podmiotów i organizacji realizujących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Pomogą Ci:

- **Ośrodki pomocy społecznej** – w sprawach socjalnych, bytowych i prawnych.
- **Powiatowe centra pomocy rodzinie** – w zakresie prawnym, socjalnym, terapeutycznym lub udzielą informacji na temat instytucji lokalnie działających w tym zakresie w Twojej miejscowości.
- **Ośrodki interwencji kryzysowej i Ośrodki wsparcia** – zapewniając schronienie Tobie i Twoim bliskim, gdy doznajesz przemocy domowej, udzielą Ci pomocy i wsparcia w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej, a także opracują plan pomocy.
- **Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej** – zapewniając bezpłatne całodobowe schronienie Tobie i Twoim bliskim, gdy doznajesz przemocy domowej, oraz udzielą Ci kompleksowej, specjalistycznej pomocy w zakresie interwencyjnym, terapeutyczno-wspomagającym oraz potrzeb bytowych.
- **Okręgowe ośrodki i lokalne punkty działające w ramach Sieci Pomocy Pokrzywdzonym Przestępstwem** – zapewniając profesjonalną, kompleksową i bezpłatną pomoc prawną, psychologiczną, psychoterapeutyczną i materialną.
- **Sądy opiekuńcze** – w sprawach opiekuńczych i alimentacyjnych.
- **Placówki ochrony zdrowia** – np. uzyskać zaświadczenie lekarskie o doznanych obrażeniach.
- **Komisje rozwiązywania problemów alkoholowych** – podejmując działania wobec osoby nadużywającej alkoholu.

■ **Punkty nieodpłatnej pomocy prawnej** – w zakresie uzyskania pomocy prawnej.

Możesz zadzwonić do:

■ **Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” tel. 800 12 00**

02 (linia całodobowa i bezpłatna), w poniedziałki w godz. 18.00–22.00 można rozmawiać z konsultantem w języku angielskim, a we wtorki w godz. 18.00–22.00 w języku rosyjskim.

Dyżur prawny tel. (22) 666 28 50 (linia płatna, czynna w poniedziałek i wtorek w godzinach 17.00–21.00) oraz **tel. 800 12 00 02** (linia bezpłatna, czynna w środę w godzinach 18.00–22.00). **Poradnia e-mailowa:** niebieskalinia@niebieskalinia.info. Członkowie rodzin z problemem przemocy i problemem alkoholowym mogą skonsultować się także przez **SKYPE: pogotowie.niebieska.linia** ze specjalistą z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – konsultanci posługują się językiem migowym.

▪ **Ogólnokrajowej Linii Pomocy Pokrzywdzonym tel. +48 222 309 900** przez całą dobę można anonimowo uzyskać informacje o możliwości uzyskania pomocy, szybką poradę psychologiczną i prawną, a także umówić się na spotkanie ze specjalistami w dowolnym miejscu na terenie Polski. Możliwe są konsultacje w językach obcych oraz w języku migowym.

■ **Policyjny telefon zaufania dla osób doznających przemocy domowej nr 800 120 226** (linia bezpłatna przy połączeniu z telefonów stacjonarnych, czynna codziennie w godzinach od 9.30 do 15.30, od godz. 15.30 do 9.30 włączony jest automat).